01/02/2026

Μήνυμα Μεσογαίας Νικολάου για το Τριώδιο και κάλεσμα για μετάνοια

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μεσογαίας και Λαυρεωτικής

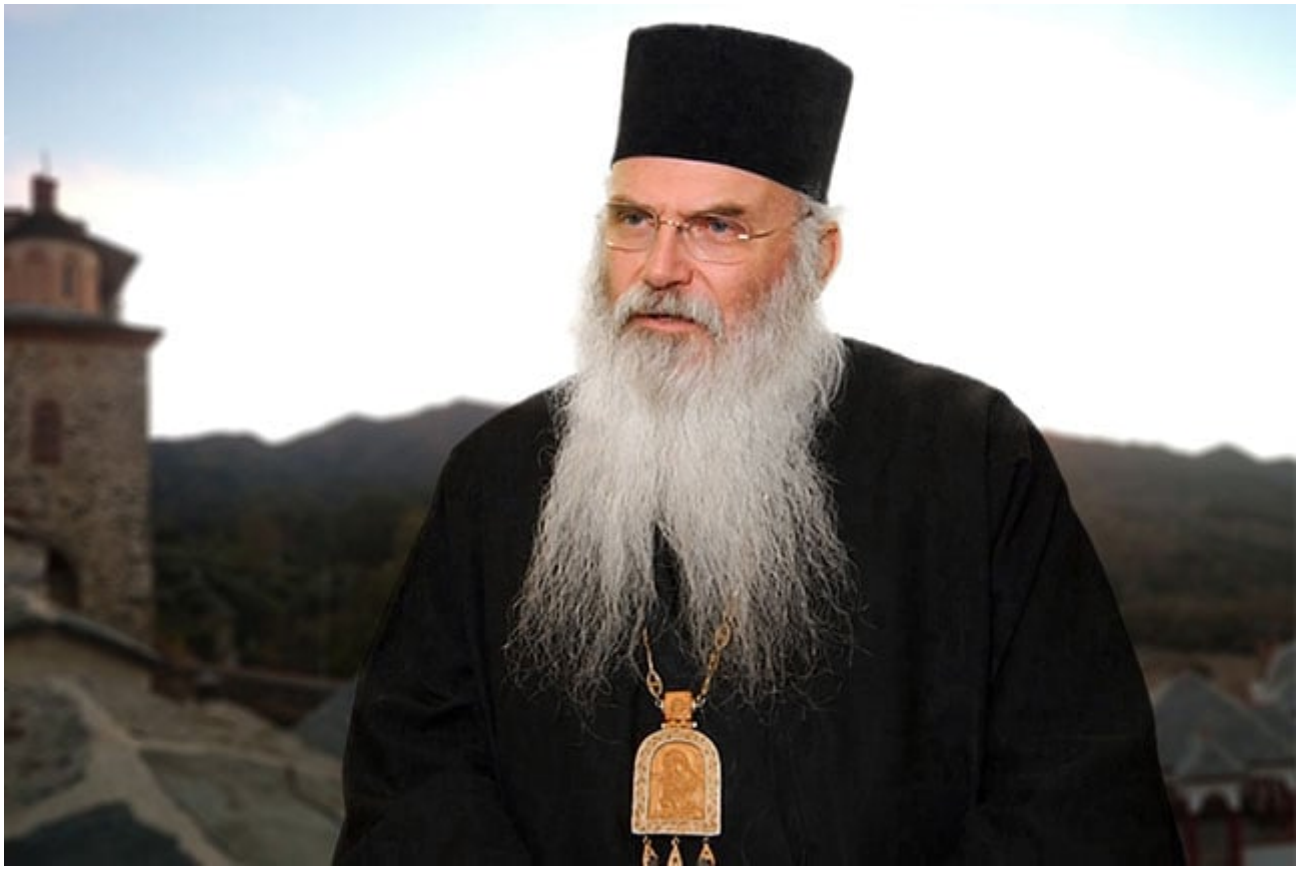

Η μετάνοια ως προσωπική πορεία επιστροφής και εσωτερικής μεταμόρφωσης βρίσκεται στο επίκεντρο του μηνύματος του Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου για το Τριώδιο 2026.

Κεντρικό άξονα του μηνύματος του αποτελούν τα τρία κατανυκτικά τροπάρια του Όρθρου, τα οποία συμπυκνώνουν τη θεολογία και το βίωμα του Τριωδίου: «Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι πύλας», «Τῆς σωτηρίας εὔθυνόν μοι τρίβους» και «Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν». Τα τροπάρια αυτά, εμπνευσμένα από τις ευαγγελικές περικοπές του Τελώνου και Φαρισαίου, του Ασώτου και της Κρίσεως, περιγράφουν –όπως τονίζει– «τὸ μεγάλο γεγονὸς τῆς προσωπικῆς μετανοίας μας».

Η μετάνοια, κατά τον Μητροπολίτη, δεν είναι μία στενή και μοναδική οδός, αλλά άνοιγμα πολλών «πυλών» και «τρίβων». Οι αφορμές που δίνει ο Θεός –χαρές,

δοκιμασίες, πρόσωπα ή γεγονότα– μπορούν να γίνουν περάσματα προς την αυτογνωσία, ώστε ο άνθρωπος να έλθει «εἰς ἑαυτόν» και να αναλάβει την ευθύνη της ζωής του. Η σωτηρία δεν επιβάλλεται ως καλούπι· προσαρμόζεται «στὰ μέτρα τοῦ καθενός», σεβόμενη την ελευθερία και την ιδιομορφία του.

Το μήνυμα κορυφώνεται με την προοπτική της Αναστάσεως: σκοπός της πορείας του Τριωδίου είναι η βιωματική συνάντηση με τον Χριστό, ώστε το «Χριστὸς Ἀνέστη» να μην μείνει στα χείλη, αλλά να γίνει εμπειρία καρδιάς και ζωή ανακαινισμένη.

Αναλυτικά το μήνυμα του Μητροπολίτη Μεσογαίας και Λαυρεωτικής κ. Νικολάου για το Τριώδιο 2026:

Κυριακὴ Τελώνου καὶ Φαρισαίου. Ἡ πρώτη Κυριακὴ ποὺ προσδιορίζει τὴν ἔναρξη τῆς κατ᾽ ἐξοχὴν κατανυκτικῆς καὶ ἰδιαίτερα εὐλογημένης αὐτῆς περιόδου τοῦ ἔτους, τοῦ Τριωδίου. Ἡ περίοδος αὐτή ἔχει γιὰ ἐντελῶς τεχνικοὺς λόγους πάρει τὸ ὄνομα Τριώδιο, διότι οἱ κανόνες ποὺ διαβάζονται στὴν ἀκολουθία τοῦ Ὄρθρου, ἔχουν τρεῖς ὠδές. Ἔχει ὅμως καὶ ἄλλα ἰδιαίτερα χαρακτηριστικά, μορφολογικά καὶ κυρίως πνευματικά, ἕνα ἐκ τῶν ὁποίων εἶναι τὰ τρία κατανυκτικὰ τροπάρια, τὰ ὁποῖα ψάλουμε ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωση τοῦ Εὐαγγελίου τοῦ Ὄρθρου.

Τὸ πρῶτο ἀρχίζει ὡς ἑξῆς: *«Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι πύλας, Ζωοδότα»*• τὸ δεύτερο: *«Τῆς σωτηρίας εὔθυνόν μοι τρίβους, Θεοτόκε»* καὶ τὸ τρίτο: *«Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν, ἐννοῶν ὁ τάλας»*. Τὰ τρία αὐτὰ κατανυκτικὰ τροπάρια δανείζονται εἰκόνες, λέξεις, ἐκφράσεις καὶ θεματολογία ἀπὸ τὶς τρεῖς εὐαγγελικὲς περικοπὲς τῶν πρώτων Κυριακῶν τοῦ Τριωδίου ἀντιστοίχως, γιὰ νὰ μᾶς περιγράψουν τὸ μεγάλο γεγονὸς τῆς προσωπικῆς μετανοίας μας.

Τὸ πρῶτο ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα τῆς Κυριακῆς τοῦ Τελώνου καὶ Φαρισαίου, στὸ ὁποῖο ἀναφέρεται ὅτι *«ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι»*, ὁ ἕνας φαρισαῖος καὶ ὁ ἄλλος τελώνης (Λουκ. ιη΄ 10). Αὐτὴ ἡ πορεία πρὸς τὸν ναὸ διαφαίνεται μέσα ἀπὸ τὶς λέξεις ποὺ χρησιμοποιεῖ ὁ ὑμνογράφος: *«ὀρθρίζει γὰρ τὸ πνεῦμά μου πρὸς ναὸν τὸν ἅγιόν σου»*.

Τὸ δεύτερο τροπάριο βασίζεται στὸ ιε΄ κεφάλαιο τοῦ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγελίου τὸ ὁποῖο περιγράφει τὴν παραστατικότατη καὶ πνευματικότατη παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου, καθὼς λέγει: *«Τῆς σωτηρίας εὔθυνόν μοι τρίβους, Θεοτόκε, αἰσχραῖς γὰρ κατερρύπωσα τὴν ζωὴν ἁμαρτίαις ὡς ραθύμως τὸν βίον μου ὅλον ἐκδαπανήσας»*.

Καὶ τέλος, τὸ τρίτο τροπάριο ἐμπνέεται κι αὐτὸ ἀπὸ τὴν τρίτη κατὰ σειρὰν Κυριακή, τὴν Κυριακὴ τῆς Κρίσεως: *«Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν ἐννοῶν ὁ τάλας τρέμω τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς Κρίσεως»*.

Αὐτὲς οἱ τρεῖς Κυριακές δανείζουν τὴ θεματολογία τους στὸν ὑμνογράφο γιὰ νὰ προξενήσει μέσα στὴν ψυχὴ τοῦ καθενός μας αὐτὸ τὸ ἅγιο φιλότιμο τῆς μετανοίας, δηλαδὴ τῆς ἀναγνώρισης τῆς ἁμαρτίας μέσα μας καὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἀλλάξει ἡ ζωή μας καὶ νὰ μεταμορφωθεῖ. Αὐτὴ ἡ ἀλλαγὴ ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση γιὰ τὴν μετοχή μας στὸ αἰώνιο Πάσχα.

«Τῆς μετανοίας ἄνοιξόν μοι πύλας», ἄνοιξέ μου τὶς πύλες τῆς μετανοίας. Εἶναι πολλὲς οἱ πύλες, πολλὲς οἱ πόρτες ποὺ περνάει κανεὶς μέσα στὸ στάδιο τῆς μετανοίας. Τί μεγάλη σημασία ποὺ δὲν ἔχει αὐτό! Τὸ στάδιο τῶν ἀρετῶν δὲν ἔχει μόνο μία πύλη, ἀλλὰ πολλές. Τέτοιες θύρες, περάσματα, εἶναι οἱ ἀφορμὲς ποὺ μᾶς δίνει ὁ Θεὸς στὴ ζωή μας γιὰ νὰ ἔλθουμε «εἰς ἑαυτόν», νὰ συνέλθουμε, νὰ ἀντικρύσουμε τὴν ἀλήθεια μας, νὰ περάσουμε στὴν κατάσταση τῆς ἐσωτερικῆς αὐτογνωσίας καὶ κατανύξεως, στὴν κατάσταση τῆς μετανοίας. Μπορεῖ νὰ εἶναι ἕνα χαρούμενο γεγονὸς ποὺ νὰ μᾶς συγκλονίσει τόσο ποὺ νὰ μὴν τὸ ἀντέξουμε καὶ νὰ προχωρήσουμε στὴ μετάνοια. Μπορεῖ ἀσφαλῶς νὰ εἶναι ἕνα τραυματικό, λυπηρὸ γεγονὸς ποὺ νὰ ἀναδιατάξει τὸν ἐσωτερικό μας κόσμο καὶ νὰ φωτίσει τὸ προσωπικὸ σκοτάδι μας. Μπορεῖ νὰ εἶναι μιὰ γνωριμία μὲ κάποιον ἄνθρωπο, ἢ καὶ μιὰ ἀπρόσμενη ἐντελῶς ξαφνικὴ σκέψη. Ξέρει ὁ Θεὸς νὰ δίνει ἀφορμές, καὶ γι᾽ αὐτὸ πολλὲς εἶναι αὐτὲς οἱ πύλες ἀπὸ τὶς ὁποῖες κανεὶς περνᾶ διὰ τῆς μετανοίας στὸν χῶρο τοῦ Θεοῦ.

«Τῆς σωτηρίας εὔθυνον μοι τρίβους», νὰ μοῦ εὐθύνεις, νὰ μοῦ κάνεις εὔκολους, εὐθεῖς, σαφεῖς καὶ ξεκάθαρους τοὺς δρόμους τῆς σωτηρίας. Ὑπάρχουν ἐπίσης πολλοὶ καὶ ποικίλοι δρόμοι ποὺ ὁδηγοῦν στὴ σωτηρία. Τί μεγάλη εὐλογία νὰ μὴν εἶναι ἕνας ὁ δρόμος τῆς σωτηρίας! Νὰ μὴν εἴμαστε ὑποχρεωμένοι ὅλοι νὰ στραγγαλίσουμε τὴν ἐλευθερία καὶ τὴν προσωπικὴ ἰδιομορφία μας καὶ νὰ τὰ προσαρμόσουμε ὑποχρεωτικὰ καὶ καταναγκαστικὰ σὲ ἕνα συγκεκριμένο καλούπι σωτηρίας. Ἀλλὰ εἶναι πολλοὶ οἱ δρόμοι καὶ αὐτὸ ἔχει μεγάλη σημασία. Αὐτοὶ οἱ πληθυντικοί, «πύλας», «τρίβους», δηλώνουν τὴν πολλαπλότητα καὶ τὴν ποικιλότητα τῶν ἐπιλογῶν, οἱ ὁποῖες εἶναι καὶ ἀνάλογες στὰ μέτρα τοῦ καθενός. Συχνὰ νομίζουμε ὅτι ὁ δρόμος τῆς σωτηρίας πρὸς τὸν Θεὸ εἶναι ἐντελῶς ἀταίριαστος μὲ τὴ δική μας προσωπικὴ ζωή. Μπορεῖ ὁ δικός μας δρόμος νὰ μὴν ταιριάζει πρὸς τοὺς δρόμους ποὺ χαράσσει ἡ κοινωνία, ἀλλὰ ὅμως εἶναι ὁ κατ᾽ ἐξοχὴν πιὸ ταιριαστὸς ὡς πρὸς τὶς ἀνάγκες τῆς ψυχῆς μας. Ἐκεῖ καταξιώνεται ἡ ψυχή• ὅταν βρεῖ τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας της.

«Τὰ πλήθη τῶν πεπραγμένων μοι δεινῶν ἐννοῶν ὁ τάλας». Αὐτὸ εἶναι τὸ τρίτο τροπάριο. Ὅλοι εἴμαστε τελῶνες, ὅλοι ζοῦμε μὲ τὸ βάρος τῆς ἐσπιλωμένης ψυχῆς καὶ τοῦ ρυπωμένου βίου, τῆς λερωμένης καὶ λεκιασμένης ζωῆς μας ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες, τὶς ἀδυναμίες, τὰ πάθη, τὶς κακότητες τῆς φύσεώς μας. Αὐτὸ ποὺ ἔχουμε ἀνάγκη ὅλοι μας, – καὶ οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι, καὶ αὐτοὶ ποὺ νομίζουν πὼς ἔχουν μετανοήσει, καὶ αὐτοὶ οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐντελῶς ἔξω ἀπὸ τὸ κλῖμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ζοῦν ἴσως βυθισμένοι στὴν ἁμαρτία- εἶναι τὸ νὰ ἔλθουμε *«εἰς ἑαυτὸν»* (Λουκ ιε΄ 17). Νὰ παύσουμε νὰ περιφερόμαστε στὶς δικαιολογίες τῶν γεγονότων, νὰ ψάχνουμε ἄλλους ἐνόχους στὴ ζωή μας, ὅτι κάποιοι ἄλλοι δῆθεν φταῖνε, καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτό, χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνουμε, νὰ ἐπαναλαμβάνουμε τὸ φοβερὸ ἁμάρτημα τῆς Εὔας. Αὐτὴ εἶναι ἡ πόρτα μας• τὸ νὰ μπορέσουμε νὰ βγάλουμε ἀπὸ τὸν ὁρίζοντα τῆς ὑπευθυνότητος τῆς καταστάσεώς μας τὰ γεγονότα, τὶς συγκυρίες, τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους καὶ νὰ στραφοῦμε μὲ συντριβὴ καὶ ταπείνωση στὸν ἑαυτό μας, νὰ ἀναλάβουμε ἐν μετανοίᾳ τὴν εὐθύνη τῆς ἁμαρτίας μας.

Αὐτὸ ποὺ στὴν Ἐκκλησία προσδοκοῦμε εἶναι τὸ πέρασμα μέσα ἀπὸ τὴν πύλη τῆς μετανοίας, γιὰ νὰ ἀκολουθήσουμε τὸν δρόμο τῆς σωτηρίας καὶ νὰ φθάσουμε στὸν οἶκο τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ὁ καθένας μας μπορεῖ νὰ ἔχει τὸν δικό του τρόπο, τὴ δική του ἀφορμή, τὸ δικό του γεγονός, τὴ δική του σύνθεση τῶν ἀνθρώπων καὶ τοῦ περιβάλλοντος, γιὰ νὰ περάσει μέσα ἀπὸ τὴν πύλη τῆς μετανοίας, δηλαδὴ τῆς ἐπιστροφῆς στὸν ἑαυτό του, καὶ νὰ ὁδηγηθεῖ στὴν ὁδὸ τῆς σωτηρίας ποὺ καταλήγει στὴ μεγάλη εὐλογία τῆς συναντήσεως μὲ τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου.

Νὰ δώσει ὁ Θεός, καθὼς εἰσερχόμαστε σ᾽ αὐτὴν τὴν εὐλογημένη περίοδο τοῦ Τριωδίου, ὁ καθένας μας μὲ τελωνικὸ φρόνημα, ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερο μποροῦμε, νὰ καλλιεργήσουμε κάτι ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ κίνηση τῆς ψυχῆς μας. Δὲν

ἀρκοῦν μόνο τὰ ἐξωτερικά, ἀλλὰ ἂς βυθιστοῦμε μέσα στὴν καρδιά μας καὶ τότε θὰ ἀντικρύσουμε ἕναν ἄλλον κόσμο, τὸν κόσμο ποὺ χρειάζεται μετάνοια γιὰ νὰ τὸν ζήσουμε. Κι ἂν ζήσουμε τὴν μετάνοια μέσα στὴν καρδιά μας, θὰ κατοπτριστεῖ, ὄχι τὸ εἴδωλο τὸ δικό μας, ἀλλὰ ἡ ἴδια ἡ ἀλήθεια καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ Θεοῦ. Τότε θὰ μπορέσουμε κι ἐμεῖς στὸ τέλος τοῦ Τριωδίου, ὕστερα ἀπὸ δέκα ἑβδομάδες, καθὼς ἡ Ἐκκλησία μας θὰ γιορτάζει καὶ θὰ τιμᾶ τὸ μεγάλο γεγονὸς τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, ὄχι μόνον νὰ ψάλλουμε τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη» μὲ τὰ χείλη μας πανηγυρικά, ἀλλὰ νὰ ἀπαγγέλλουμε καὶ τὸ *«Ἀνάστασιν Χριστοῦ θεασάμενοι»*, μὲ τὴν καρδιά μας ἐμπειρικά. Ἀμήν.